

AKP'DEN TAŞERONLUK KONUSUNDA İŞÇİYE YENİ DARBE

Aydınlık Dergisi, 16 Temmuz 2006

Yıldırım Koç

AKP Hükümetleri döneminde kabul edilen 4857 sayılı İş Yasası, Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin örgütlenmesinin önündeki en önemli engellerden olan taşeron uygulamasını yaygınlaştıracak bir düzenleme getirdi. Yasanın 2. maddesinde şu hüküm yer almaktadır:

Madde 2:

Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran diğer işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişkiye asıl işveren-alt işveren ilişkisi denir. Bu ilişkide asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak bu Kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur.

Yeni Yasa, asıl işin bir bölümünde işin taşeronla verilebilmesine yasal zemin hazırlamıştır. Taşeronlar genellikle kaçak işçi çalıştırmaktadır ve taşeron işçilerinin sendikalarda örgütlenmesi hemen hemen olanaksızdır.

Diğer taraftan, Yasanın yukarıda aktarılan bölümünde, bir işin taşeronla verilebilmesi için "işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektirmesi" zorunlu kılınmıştır. Ancak, bu ifadede yer alan "ile" sözcüğü uygulamada "veya" anlamında yorumlanmakta ve işçi aleyhinde kullanılmaktadır.

AKP iktidarı, bu olumsuz düzenlemeye ek olarak, 1 Temmuz 2006 tarihinde kabul edilen ve 12 Temmuz 2006 günlü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5538 sayılı Yasayla taşeron işçilerine ve sendikalara bir darbe daha indirdi. Bu yasayla, 4857 sayılı İş Yasasının sözü edilen 2. maddesinin sonuna aşağıdaki fıkralar eklendi:

"Kanuna veya kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulan kamu kurum ve kuruluşları ile bunların doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinin en az yüzde ellisine sahip oldukları ortaklıklarda, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu veya diğer kanun hükümleri çerçevesinde, hizmet alımı amacıyla yapılan sözleşmeler gereğince, yüklenici aracılığıyla çalıştırılanlar, bu şekilde çalışmış olmalarına dayanarak;

a) Bu kurum, kuruluş ve ortaklıklara ait kadro veya pozisyonlara atanmaya,

b) Bu kurum, kuruluş ve ortaklıklara ait işyerlerinin kadro veya pozisyonlarında çalışanlar için toplu iş sözleşmesi, personel kanunları veya ilgili diğer mevzuat hükümlerine göre belirlenen her türlü malî haklar ile sosyal yardımlardan yararlanmaya, hak kazanamazlar.

Sekizinci fıkrada belirtilen işyerlerinde yükleniciler dışında kalan işverenler tarafından çalıştırılanlar ile bu işyerlerinin tâbi oldukları ihale mevzuatı çerçevesinde kendi nam ve hesabına sözleşme yaparak üstlendiği ihale konusu işte doğrudan kendileri çalışanlar da aynı hükümlere tâbidir. Sekizinci fıkrada belirtilen kurum, kuruluş veya ortaklıkların sermayesine katıldıkları ortaklıkların kadro veya pozisyonlarında çalışan işçilerin, ortak durumundaki kamu kurum, kuruluş veya ortaklıkların kadro veya pozisyonlarına atanma ya da bu kurum, kuruluş veya ortaklıklarda geçerli olan malî haklar ile sosyal yardımlardan yararlanma talepleri hakkında da sekizinci fıkra hükümleri uygulanır. Hizmet alımına dayanak teşkil edecek sözleşme ve şartnamelere;

a) İşe alınacak kişilerin belirlenmesi ve işten çıkarma yetkisinin kamu kurum, kuruluşları ve ortaklıklarına bırakılması,

b) Hizmet alım sözleşmeleri çerçevesinde ya da geçici işçi olarak aynı iş yerinde daha önce çalışmış olanların çalıştırılmasına devam olunması, yönünde hükümler konulamaz."

Bu düzenleme ile, kamu kurum ve kuruluşlarında taşeron işçisi olarak çalışanların işyerinde geçerli olan haklardan yararlanabilmelerinin önü kapatılmaktadır. Ancak bu düzenleme, Türkiye tarafından onaylanmış ve Anayasa'nın 90. maddesinde yapılan değişiklik sonrasında doğrudan uygulanırlık kazanmış bulunan 94 sayılı ILO Sözleşmesi ile de tümüyle çelişkiye düşmektedir. Bu yasa ile, bazı sendikamızın kamu kurum ve kuruluşlarında taşeron uygulamalarına karşı yıllardır sürdürdükleri mücadele boşa çıkarılmaktadır. Mücadelenin bundan sonraki aşaması, 94 sayılı ILO Sözleşmesinin doğrudan uygulanırlığı temelinde geliştirilmelidir. AKP'nin taşeron işçilerine ve sendikalarımıza, başka bir kanunun bir parçasında yapılan düzenlemeyle indirdiği yeni darbe sendikamızın dikkatlerinden kaçmamalıdır.